Lausunto

MMV 6.2.2026

Olli Niskanen, Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskuksen lausunto

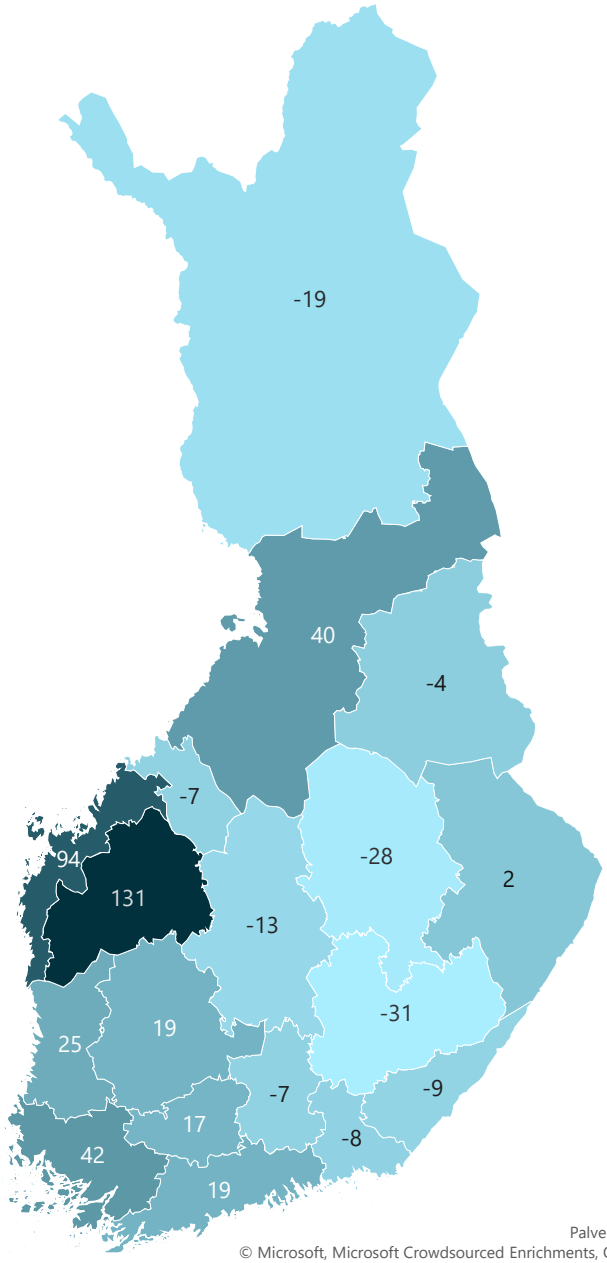
- Euroopan komission 21.10.2025 julkaisema maatalouden sukupolvenvaihdosstrategia liittyy laajempaan maatalouden ja elintarvikkeiden pitkän aikavälin visioon (COM(2025) 75 final).
- Strategian tavoitteena on lisätä nuorten viljelijöiden osuutta Euroopan unionissa ja vahvistaa maatalouden pitkän aikavälin häiriönsietokykyä.
- Strategiassa todetaan, että pikaisia toimia tarvitaan erityisesti viidellä alalla:
  A. rahoituksen saatavuus,
  B. koulutuksen ja osaamisen saatavuus,
  C. maan saatavuus,
  D. kohtuullinen elintaso maaseutualueilla sekä
  E. apu sukupolvenvaihdos- ja eläkeasioissa.

© Luke

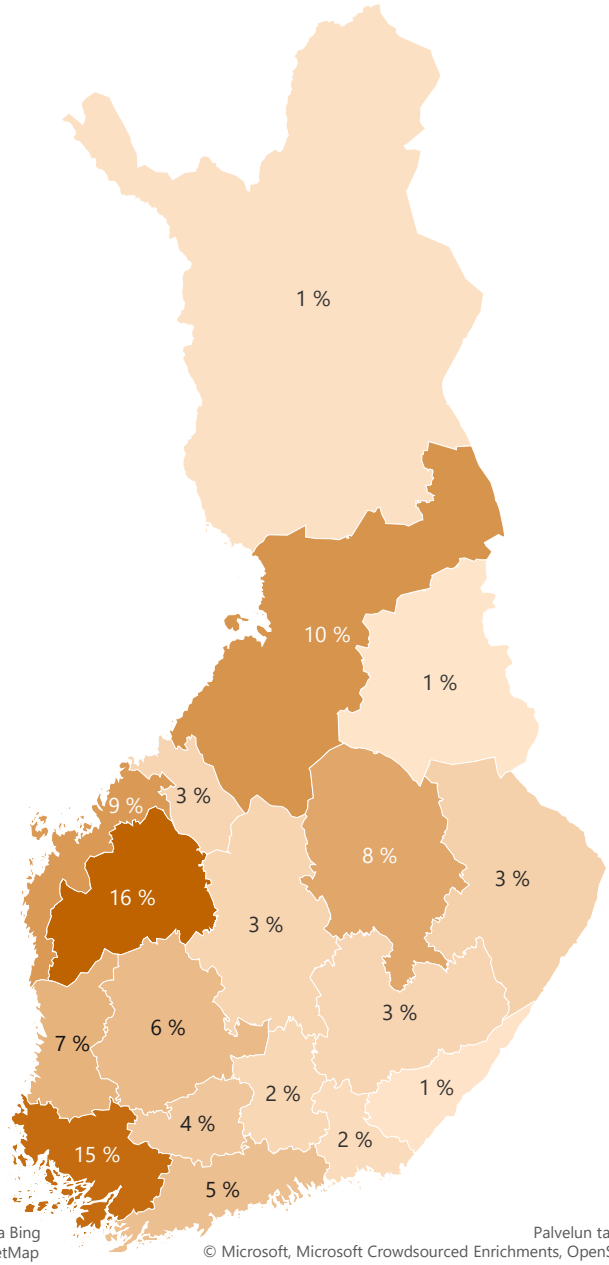
A Rahoituksen saatavuus

- Maatalouden lainakanta on jatkanut keskittymistä alueille, joissa se on ollut ennestäänkin korkealla tasolla
- Lainakannasta noin 60 % kohdistuu kotieläintalouteen
- Rahoituksen saatavuuden haasteet ovat korostuneet Itäisillä- ja Pohjoisilla alueilla (vakuusarvot), mutta haasteita voi olla tapauskohtaisesti kaikilla alueilla (kannattavuus)

Lainakannan muutos 2010-2023

Maatalouden lainakanta maakunnittain 2023

© Luke

Lähde: MARTO-hanke, PTT & Luke

B Koulutuksen ja osaamisen saatavuus

- Maa- ja puutarhatalousaloja voi opiskella kaikilla peruskoulun jälkeisillä koulutusasteilla.
- Alan ulkopuolisille nuorille alkutuotannon työpaikat tai koulutuspaikat eivät ole tuttuja ja ensisijaisesti maatalousalalle hakeutuvien nuorten määrä on pysynyt alhaisena pitkään, joskin pientä nousua on viime vuosina havaittu.
- Tutkintokoulutuksista valmistuvien määrä ei kuitenkaan vastaa Opetushallituksen ennakoimaa työvoiman tarvetta maatalousalalla.
  - Maatalousalan ammatilliseen koulutukseen ensisijaisesti hakeutuvien määrä on noin 1% kevään yhteishaun hakijamäärästä.
  - Lisäksi Opetushallituksen tilastot osoittavat, että vain pieni osa agrologi- tai agronomitutkinnon suorittaneista on työllistynyt yrittäjänä vuosi valmistumisen jälkeen.
  - Rakennekehityksen myötä alanvaihtajat tulee huomioida, sekä luopuvien yrittäjien uudelleen kouluttautumisen että alalle hakeutuvien aikuisten näkökulmista.
  - Aikuiskoulutusmahdollisuuksien varmistaminen on oleellista huomioida alalla, joka ei kuulu nuorten vetovoima-aloihin.
  - Nuorten sijoittumisessa maaseutuammatteihin on tärkeää myös elävä maaseutu ja siellä olevat palvelut

© Luke

C Maan saatavuus

- Jatkajapooli maataloudessa muodostuu pääosin viljelijäperheiden omista jälkeläisistä. Alan ulkopuolelta tulevien uusien yrittäjien pääsy maatalouden harjoittajiksi on vaikeaa.
  - SPV:t usein mahdollista alle markkinahinnan ja verohuojennuksin, kun taas ulkopuoliset jatkajat kohtaavat täyden markkinahinnan ja sen rahoittamisen haasteet
- Lisäksi pinta-alaperusteisten tukien ja muiden pitkäaikaisten tukimekanismien on tutkimuksissa osoitettu kapitalisoituvan maanhintoihin ja vuokriin.
  - Tämä ylläpitää korkeaa hintatasoa ja vahvistaa olemassa olevien viljelijöiden asemaa alan ulkopuolelta tuleviin yrittäjiin nähden, mikä osaltaan kaventaa jatkajapoolia ja heikentää alan avoimuutta uusille yrittäjille.
  - On hyvä, että Suomen kannassa on erikseen huomioitu, että sukupolvenvaihdoksen rinnalla on tärkeää edistää myös omistajanvaihdoksia.
- Keinot, jotka parantavat uusien, viljelijäperheen ulkopuolisten yrittäjien mahdollisuuksia, hankkia ja rahoittaa maatilan hankintaa voivat välillisesti parantaa myös olemassa olevien yritysten toimintaedellytyksiä.
  - Esimerkiksi vakuusarvoihin vaikuttaa olennaisesti, onko omaisuudelle realisointitilanteessa mahdollisia ostajia ylipäätään olemassa.

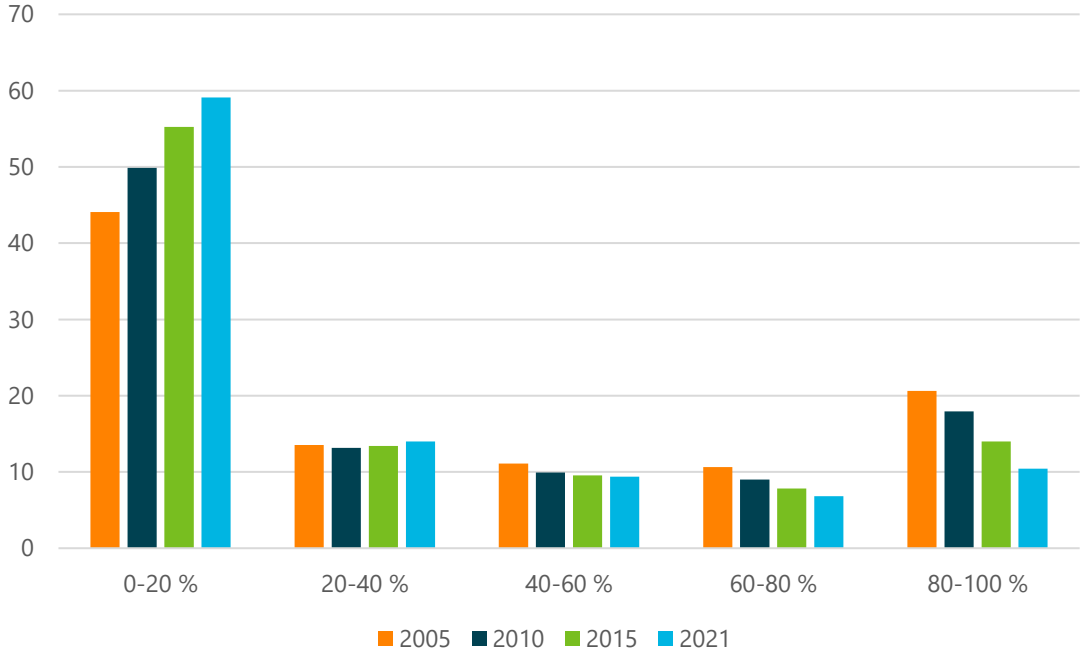
© Luke

D Kohtuullinen elintaso maaseutualueilla

© Luke

- Päätoimisilla tiloilla lomitus ja muut yrittäjyyden tukiverkot ovat erittäin tärkeitä
- Lukumääräinen valtaosa nykyisistä maatilakotitalouksista toimii kuitenkin ei-päätoimisesti.
  - Näiden tilojen säilyminen aktiiviviljelyssä edellyttänee myös jatkajalta/jatkajilta muita ansaintamahdollisuuksia.
- Maaseutuyrittäjyyden mahdollisuudet, internetyhteydet ja etätyömahdollisuudet ovat tärkeä osa sukupolvenvaihdosten toteutumisen mahdollistamista.

- Maatalouden osuus viljelijäkotitalouksien tuloista vuosina 2005-2021

Lähde: Luke Taloustohtori -verkkopalvelu

E Apu sukupolvenvaihdos- ja eläkeasioissa

- Jatkamisen näkökulmasta viljelijän ja luopujan iän suhde on haaste
  - Luopumistuki –tyyppiseen polkuun kohti eläkettä on haastava palata
  - Luopuvalla yrittäjällä voi olla 20-30 vuotta työuraa jäljellä - uudelleenkouluttautuminen
  - Exit-vaihtoehtojen neuvonta myös tärkeää paitsi lopettamisvaiheessa uraa oleville, mutta esimerkiksi jo investointia suunnitteleville – onko investointi suunniteltu mahdollisen realisoinnin/muun jatkajan huomioiden?
- Rakennekehityksen myötä uusille yrittäjille siirrettävän vieraan ja oman pääoman määrä on investoineilla tiloilla kasvanut
  - Näissä tapauksissa voidaan tarvita vaiheittaisia kaupanteon malleja esimerkiksi osakeyhtiömuodon tai yhtymäjärjestelyjen kautta.
  - Osakeyhtiömuotoisen maatalouden yleistyminen voi tästä näkökulmasta olla myönteinen asia ja voi tarjota myös perheen ulkopuoliselle polun maatalousyrittäjäksi

© Luke

© Luke

Kiitos!

luke.fi

© Luonnonvarakeskus
© Natural Resources Institute Finland
© Naturresursinstitutet